

HATÁRŐR

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

Előfizetési árak helyben és vidéken:
Egy évre 12 K., félévre 6 K., negyedévre 3 K.
Egyes szám 12 fillér.

Megjelenik vasárnap és
csütörtökön reggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
UJVIDÉK, PETŐFI-UTCA 47. SZAM, ahova a lapszemle
s anyagi részét illető közlemények küldendők.

A közigazgatás államosítása.

Nap-nap mellett több szó esik a közigazgatás államosításáról. Minden jel arra mutat különben, hogy ez a kérdés a közeljövőben napirendre kerül egy vagy több törvényjavaslat formájában. Érzik ezt a dolgot a köztisztviselők is; újabb időben a tisztviselők érdekképviseleti szervezetei folyton nagyobb erővel sürgetik a szolgálati pragmatika megalkotását, a vármegyei és községi tisztviselők viszont egész seregét követelik az érdekeiket szolgáló reformoknak, hogy a közigazgatás államosítása esetén olyan státusba tudjanak behelyezkedni már a szerzett jogok alapján is, amely rájuk nézve nem visszaesést, hanem ellenkezőleg bizonyos mértékű haladást jelent.

Eltelkintve a kérdés politikai vonatkozásától, amely azt vitatja, hogy a már ma is tultengő állami végrehajtó hatalom mellett épen nem szerencsés gondolat a most működő közigazgatási szerveket utolsó csekély autonomiájuktól is megfosztani, talán nem lesz fölösleges a közigazgatás államosításának kérdését a gazdasági élet szempontjából is vizsgálat tárgyává tenni. Föltesszük tehát a kérdést, vajon a gazdasági előrehaladás szempontjából meg lehet-e csinálni ugy a közigazgatás államosítását, hogy abból több haszon, mint kár származzék, úgy, hogy a tervezett nagy reform valóban szolgálatába álljon az ország gazdasági fejlődésének?

Minden elfogultság nélkül megadhatjuk rá a feleletet, hogy a mai helyzetben a közigazgatás államosítására még csak gondolni sem volna szabad mindaddig, amíg egy sereg más reformot életbe nem léptetünk. Nem azt jelenti ez, hogy a közigazgatás talán a mai formájában jó volna. Sajnos, éppen az ellenkezője igaz, pedig hát a közigazgatásnak az egész vonalon szolgáltatnia kellene gazdasági előrehaladásunkat is. De, sajnos, az ma sincs meg, még kevésbé lesz meg akkor, ha a közigazgatást államosítják anélkül, hogy előbb megváltoztatnák a tisztviselők kvalifikációjáról szóló törvényeket; anélkül, hogy szoros szervi összeköttetést létesítenének a gazdasági élet és a közigazgatási szervezetek között.

Ha közigazdaságunknak pusztán csak egyik ágát vesszük, a mezőgazdaságot, mit tapasztalunk most? A mezőgazdasági előrehaladást elősegíteni hivatott törvényeket olyan emberek hajtják végre, akiknek a gyakorlati mezőgazdálkodásról

fogalmuk sincs, sőt mi több, a gazdálkodás iránti érzékük is hiányzik. Csak egy példát említünk. A rovar-károk elleni védekezés, a káros gyom-növények irtása életfeltétele a mezőgazdaságnak; s bizony az ország legtöbb vármegyéjében a mezőgazdaságra e kiszámíthatatlan károkat jelentő veszedelmek ellen való védekezés nem egyéb, mint papíros-munka, egy-két körjegyzői, valamivel kevesebb főszolgabírói stílusgyakorlat, amelyek alapján a közigazgatási bizottságok egyhangulag tudomásul veszik, hogy x vármegyében milyen pompásan védekeznek a mezőgazdasági veszedelmek ellen. Itt van például a mezőgazdasági termékek hamisításának a dolga. Ez is nagy veszedelem, de vajon lehet-e ellene hathatósan védekezni, ha hiányzik a gyakorlati érzékkel s megfelelő tudással bíró tisztviselői kar?!

A mai helyzet azonban mégis jobb, mintha a mezőgazdasági közigazgatást állami kinevezéstől függő, ide-oda dobálható, helyét folytonosan változtató tisztviselői kar látná el. A választott tisztviselők elvégre mégis inkább helyhez kötöttek, mint az állam kinevezett tisztviselői, a legtrikább esetben hagyják el egy vármegye területét, ahol a gazdasági viszonyok a legtöbbször minden vidéken azonosak. Több esztendei tapasztalat után végre is minden közigazgatási tisztviselő a gyakorlatból elsajátít annyit, hogy idővel a mezőgazdasági, ipari, sőt kereskedelmi előrehaladás szolgálatában is meg tudja állni a helyét. Vajon számíthatunk-e erre az esetben, ha valaki a Bácskában kezdett gyakor-nokoskodni, szolgabírónak Árva megyébe nevezték ki, főszolgabírói pályafutását Dunántúl folytatta, végül pedig valamelyik erdélyi vármegyének lett alispánja, azaz bocsánat, megye-főnöke. Egy szó mint száz, elsősorban is a közigazgatást magát gyökeresen átalakító, a gazdasági élethez hozzáidomuló, belső nagy reformokra van szükségünk, azután esetleg jöhet az államosítás.

A könyvtári könyvek mint a tuberkulózis fertőzőforrásai.

II.

Azonkívül a különböző betegségek átviteli lehetősége az iskolai könyvtárakban annál nagyobb, mivel a gyermekek a fertőző betegségekkel szemben különösen fogékonyak. Ennélfogva régi szennyes könyveket kiadni nem, de megsemmisíteni, elégetni kellene és olyan családoknak, amelyekben nyílt-gümőkórban szenvedők vagy más ragályos bajokban szenvedők vannak, könyveket kikölcsönözni nem volna szabad.

Mivel azonban ennek a keresztülvitele nehéz, ajánlatos a könyvek továbbkölcsonözésének szigorú eltiltásán kívül az, amint ez már a chemnitz városi könyvtár és olvasó-csarnok szabályzatában kifejezésre jut, hogy az olvasók minden fertőző betegség bejelentésére köteleztesse, annival inkább, mert a szükségessé váló könyvfertőtlenítés vagy megsemmisítés költségeinek megtérítése jár amulasztás nyomában. Könyvfertőző bántalmaknak tekintendők: a tuberkulózis, diftéria, vörheny, kanyaró, himlő (valódi fekete himlő) typhus, járványos agy- és gerincagyhártyalob. Az ilyen bejelentési es kártérítési kötelezettségre is állandó figyelemzettel kell a közönséget oktatni.

A betegségek továbbvitelének hatásos megakadályozásának természetesen az volna a tökéletes módja, ha a könyveket minden kölcsonözés után fertőtlenítenék. Fertőző betegek által használt könyvekre nézve szoba kerülhet a fertőtlenítés kötelező bevezetése is. Gyakorlatban ez könnyen megvalósítható, mivel forró levegővel való eljárással (száraz szekrények), nem is szólva a csirák tökéletes megsemmisítéséről, a könyvek kimélése még többszöri fertőtlenítés mellett is sikerül; másrészt pedig az eljárás költségei rendkívül csekélyek. Egyetlen hátrány a fertőtlenítés tartama (48 óra) volna, mert ennyi időre a fertőtlenítendő könyvek kivonatnának a forgalomból. De ez is olyan hátrány csak, amelyen a „Gärtner-féle készülékkel“ segíthetünk, amelyel a kívánt hatást már 1—2 óra alatt elérjük. Azonban ez a készülék olyan szigorú elbánást és felügyeletet igényel, körülmenyes szerkezeténél fogva olyan járatos, képzett fertőtlenítőt kíván s az eljárás olyan költséges, hogy a „száraz szekrények“ hátránya kiegyenlítődik, e készülékek olcsósága, biztossága és egyszerűsége által. Egy ilyen „száraz szekrény“ (50×50 cm. belméretű) kb. 122 korona, gázzal melegíthető és minden könyvtárban föllálítható. A fertőtlenítendő könyvekkel tetszőszerint teljesen megtölthetjük a szekrényt úgy, hogy azokat egymásra rakjuk. A szekrény megtöltése után meggyújtjuk a gázégőt és ügyelünk arra többszöri megfigyeléssel, hogy a szükséges hőmérsék (75—90 fok) a szekrényben már megvan-e. Negyvennyolc óra múlva oltjuk el a lángot. Ezután az idő után a könyveket teljesen csiramentesen szedhetjük elő a szekrényből. A gázfogyasztás és a költség igen csekély. A készülék fölmelegítésére 1 m³ gáz szükséges, míg a 24 órán belüli elfogyasztott gázmennyiség 2 m³. Ennélfogva a készülék egyszeri 48 órás fertőtlenítése 5 m³ gázfogyasztásba kerül. Hogy hozzávetőleges áttekintést nyerjünk a szekrény befogadó képességéről, dr. Wiener elmondja, hogy az 1913-iki chemnitz lakjegyzék példányaival töltötte meg a szekrényt. Ez a könyv 767 oldalas, 24 cm. hosszú, 16½ cm. széles, 6¼ cm. vastag. Ebből a könyvből 48 darabot tudott behelyezni a szekrénybe olyan módon, hogy 3 egymás mellett, 2 egymás mögött és 8 egymás fölött volt elhe-

lyezve. Mivel ezt a könyvet a nagyobb és terjedelmesebb könyvek közé kell számítani, a kisebb könyvekből megfelelőleg sokkal többet tudunk elhelyezni. Középnagyságu könyvek azok, amelyek kb. 22 cm. hosszúak, 15 cm. szélesek, 2 1/2 cm. vastagok és kb. 400 oldalasak; kicsinyek pedig a 18 cm. hosszúak, 13 cm. szélesek, 1 1/2 cm. vastagok és 250 oldalasak. Az előbbiekből a szekrénybe 100-at, az utóbbiakból 200-at tudunk behelyezni. Ha Chemnitzben naponta átlagban 300 könyvet kölcsönöznek ki, akkor két százaz száz könyvnek a beállítása az összes könyvek fertőtlenítését lehetővé tenné, ami naponta kb. 1 korona 50 fillérbe kerül. Ez a költség is csökkenthető akkor, ha a készüléket állandóan működésben tartjuk, mert ilyenkor a készülék fölmelegítésére szolgáló gázmennyiség elesik.

Ha a könyvtári vezetőségek ezideig megelégedtek azzal, hogy mosható bekezdési táblákat alkalmaztattak és a szennyes, túlviasztott könyveket kicseleztek, esetleg elégették, ellenben fertőtlenítésre nem került a sor, annak oka egyes-egyedül a higiénés és technikai hiányokban keresendő, mely a különböző eljárásokat kísérte. Ma azonban már ilyen könnyebb kivitelű eljárás ismeretében minden nyilvános könyvtár köteles a fertőtlenítés bevezetésére.

Meg kell végül említeni, hogy vannak mesteremberek, nevezetesen könyvkötők, akik elsősorban jönnek itt tekintetbe, de egyéb alkalmazottak is, akiket nyílt tüdőgümőkórban szenvedő voltak miatt mindenféle könyvtárral kapcsolatos tevékenységtől el kell tiltani.

Színház

A múlt hétnek két utolsó napjára, péntek és szombat sláger darabnak tartotta az igazgatóság: Willner és Bodanszki ismert operettírók darabját, a „Diákherceg” operettjét, melyet Reinhardt Henrik zenésített meg. A zenéje, de különösen a tartalma íres és semmitmondó, úgy hogy igazán a derék szereplők dicséretes és buzgó munkája mentette meg a darabot az itteni bukástól. E darabban mutatkozott be társulatunk egyik fiatal énekesnője, Pintér Erzs, Max szerepében; s már az első fellépésével meghódította a közönséget, mert ügyes, pajkos játékával, és kellemesen előadott énekszámával igaz és őszinte sikert aratott s ugyazólván ő vezette a darabot. Horváth Mici, mint Falkenhauer hercegője, az ő szokott rutinját vitte a színpadra. E szerepében feltűnt különösen énektudásával, mert nehéz énekpartiját, könnyedén s művészettel énekelte. Galletta Ferenc, Aue Walter szerepét kreaált ügyesen és hatással. A darab komikumát Ujj Kálmán képviselte az ő egyéni játékával, a mennyiben Hirschfeld szerepében kabinet alakítást produkált. Diskréten, tulzástól menten játszott. Az elért sikerhez hozzájárultak még Szűcs Irén, (főudvarmesternő), Matány Antal az ő művészi maszkirozásával, Loránt Vilmos és Somlár Zsiga. A diszletek fényesek, a rendezés élénk és a zene jó volt.

Vasárnap délután került színre Lehar Ferenc legnépszerűbb operettje: „A vig özvegy” igen jó előadásban.

Este láttuk lehetetlen szereposztással a „János vitéz” daljátékot. Kár, hogy Bihari, e jeles baritonista ebben a darabban s a címszerepben mutatkozott be közönségünknek, mert egyénisége és játéka sokkal erőteljesebb mint a hogy ezt János vitéz poetikus alakja megkiváná.

Hétfőn a Vigszínház egy sláger darabja került színre, a „Villámhárító” című vígjáték, igen nagy sikerrel. A fő szereplők minden tudásukat vitték e darabba s e jól rendezett előadással a színházban volt közönség nagyon meg volt elégedve. A főszerepekben Majthényi L. (Chautenay), Konrád Ilona (Ginette), Dinnyési Juliska (Marise), László Tivadar (Raguette) és Somlár Zs. (Montigny) jeleskedtek.

Kedden ismét újdonság, amennyiben Farkas Imre énekes vígjátéka, „A hónapos szoba”

került előadásra telt ház előtt. A vígjáték személyzet ismét kitétt magáért, mert e darab előadásával sikereinek számát egygyel ismét szaporította. Klára szerepében debütált először itt nálunk Várnay Janka szép sikerrel. Kedves jelenség, ügyesen beszél s jól játszik. Uj és jó volt Sárközi Blanka, mint Havranekné.

Szerdán délután adták Szigligeti egyik legjobb énekes népszínművét zsufolt ház előtt: „A gyimesi vadvirág”-ot, mig este másodsor került színre Farkas J. vígjátéka: „A hónapos szoba”.

Csütörtökön élvezetes előadásban részesült a színházba járó közönség. Zsufolt ház tapsolt Kálmán Imre szepzenéjű operettjének, a „Cigányprimás”-nak, mely darab a mult szezonban is több ízben került színre, de a mostani oly tökéletes és stilszerű volt, hogy össze sem lehet hasonlítani. A kiállítás és a rendezés elsőrangú volt. Az öreg Rác Palit Izsó Miklós kreaált a lehető legjobb művészettel, mert szerepét érzéssel és sok tudással interpretálta. Kár, hogy hanggal nem győzte. A két primadonna elemében volt, mert úgy Horváth Mici (Sári) mint Teleki Ilona (Juliska) versengtek a sikerért és tapsért. Horvát Mici toilletjei oly izléesek, hogy feltűnést keltenek. Halmos János, a kitűnő tenoristánk oly szerepben debütált (Rác Laci), hogy kellemes és érces hangját ragyogtathatta. Telekivel énekel duettjeit többször meg kellett ismételnie. Kedvesen játszott Gaston szerepét Matány Antal. Rákossy Ferenc, ez a sokoldalú színész Cadeau szerepében ismét tanujelét adta, hogy a társulat egyik leghasznavehetőbb tagja, mert eddig minden szerepében lelkiismeretes és tökéletes alakítást produkált. Ujj Kálmán, Zalay Margit elősegítették játékukkal az est sikerét.

H I R E K.

T. olvasóinkat a II. évfolyam alkalmából kérjük, hogy az előfizetést mielőbb megújítani s az I. évfolyamról esetleg hátralékos előfizetési díjat megküldeni sziveskedjenek.

Vár. közgyűlés. Vár. törvényhatóságunk e hó 27-én d. u. 4 órakor rendes havi közgyűlést tartott, melynek napirendjén 20 tárgy állott, köztük 3 min. leirat, a többi csupa kérvény részint vár. tisztviselők, részint a közönség köréből.

Az ujvidéki vörös-kereszt nagy művész estélye. Ritka műélvezetben kívánja részesíteni a vörös-kereszt választmánya városunk zenekedvelő közönségét, midőn f. évi ápr. 4-én Czeisberger Mária úrhölgy, a m. kir. opera-iskola nagy reményekre jogosító növendéke, Czeisberger János vezérőrnagy leánya, valamint Rózsa S. Lajos, a m. kir. Opera nagy-hírű és remek hangú tagja és Kurucz János zeneszerző és zongora-művész szíves közreműködésével nagy művész estélyt rendez. A nagysikerűnek ígérkező hangverseny tiszta jövedelmét az egyesület egy ápolónők kiképzésére szolgáló alap létesítésére kívánja fordítani.

Városunk kereskedelmi alkalmazottai és magántisztviselői ma vasárnap, d. e. 1/2 11 órakor a Ruzsicska duna-

parti vendéglőjében gyűlést tartanak, melynek célja gazdasági, társadalmi és kulturális érdekeiket védő egyület alakítani.

Letört bimbó. Neupauer Ödön polgártársunk és családja súlyos veszteséget szenvedett e hó 25-én, midőn kedves és feledhetetlen kis leányuk: Mancika a leg gondosabb szülői és orvosi ápolás dacára, életének 3. évében elhunyt. A gyászoló szülők mély fájdalomában a kiterjedt rokonságon kívül nagy számú barátai és ismerősei osztoznak.

Anyakönyvi hir. Az anyakönyvi hivatalnál e hó 20-27-ig bejelentett születések 22, még pedig 12 fiu, 10 leány; meghalt 23.

Halálozás. Giffinger Antal e hó 25-én hosszas szenvedés után életének 76. és boldog házassága 53. évében meghalt. Temetése e hó 27-én a közönség, különösen a kereskedő világ — melynek évek előtt tekintélyes, agilis tagja volt — élénk részvétele mellett ment végbe. Az elhunyttal a régi ujvidéki német polgárságnak egy öreg és kedvelt tagja szállt a sírba.

Labdarugó mérkőzés. A Villamos telep alkalmazottainak football csapata szorgalmas tréning után e hó 22-én, vasárnap délután barátságos mérkőzést tartott a Beocsini cementgyár alkalmazottainak csapatával. Dacára annak, hogy a mérkőzés előtti erős eső folytán sok víz borította a villamos telep melletti pályát, mindkét csapat a legjobb igyekezettel játszott és a jelen volt kisszámú közönség élvezettel nézte végig a két csapat fiatal játékosainak ügyes játékát. Eredmény 4:0 a villamos csapat javára.

Meghívó. Az 1-ső Ujvidéki nőegylet ez évi (47.) rendes közgyűlést hétfő, március hó 30-án d. u. 4 órakor a zárdában tartja, melyre a t. tagok tisztelettel meghívhatnak. Tárgyszorozat 1. Védnöki megnyitó 2. A mult közgyűlési jegyzőkönyvnek felolvasása. 3. Az évi jelentések előterjesztése. 4. Esetleges indítványok. I. Ujvidéki Nőegylet.

Az egész világon az összes népeknél és nemzeteknél el van terjedve 23 év óta a Kathreiner-féle Kneipp malátakávé.

A Kathreiner Mihó és Mihó családnak mindennapos reggeli és estei itala.

Kell-e ékebben szólni bizonyíték ezen legiletebb kávépótló és pótkávéjósága, zamata és olcsósága mellett?

Színházi hírek. Mint már előre jeleztük, szombat és vasárnap Jean Gilbert remek nagyoperett ujdonsága „Buksi“ kerül először színre, amelynek első és harmadik felvonása az ujvidéki repülőtérre játszódik le, melyre az igazgatóság a repülőtér látképét festette meg. Az operett főszereplői: Horváth Miczi, Teleki Ilonka, Szűcs Irén, Szilágyi Aranka, Pintér Erzs, Rákossy, Bihari, Galetta és Loránt Vilmos. Az operettet Gellért Pál karmester kiváló izléssel tanította be, míg a rendezés nagy munkáját Izsó Miklós helyettes igazgató végezte. Hétfőn „Az új földes ur“ kerül itt először színre. Jókai regénye után, írta Hevesi Sándor, a főszereplők: Zalay Margit, Dinnyéssy Juliska, Várnay Janka, Szűcs Irén, Matjhényi László, László Tivadar, Somlár Zsigmond, Loránt Vilmos, Bihari Sándor, Ujj Kálmán és Rákossy Ferenc. Kedden ismét egy rendkívül mulatságos operett ujdonság kerül itt először színre: „A nevetős férj“, Eysler Ödön remek operettje, melyben a társulat összes elsőrangú operett személyzete részt vesz. Szerdán általános közkívánatra ismét Verdi József nagy operája „Rigoletto“ ismétlődik az előbbeni szereposztásban. Csütörtökön Biró Lajos poetikus vigjátéka: „Rablólovag“ kerül színre fényes előadásban, melyben a vezető szerepeket Matjhényi László, Kondrát Ilona, Zalay Margit, Sárközy Blanka, Ujj Kálmán, László Tivadar, Somlár Zsigmond, Matány Antal és Rákossy Ferenc játsszák. Pénteken és Szombaton ismét egy szenzációs nagy sláger operette „Katonadolog“ kerül színre, amely a pesti Népepe-rában határtalan tetszés mellett folyvást adatik, a melyet az igazgatóság fényes új diszlettel és korhű gyönyörű jelmez kiállításával hoz színre. Vasárnap este „Tiszt urak a zárdában“ rendkívül mulattató nagy operette kerül előadásra a már ismert elsőrangú operette személyzettel. Vasárnap délután „Leányvásár“ operette ismétlődik félhelyárral. — Füredi Béla a pécsi Nemzeti Színház igazgatója, ki váratlanul hirtelen beteg lett, a következő sürgőnyt küldte itt Ujvidékre működő színtársulatának: „Izsó Miklós Ujvidék színház. Jobban vagyok, lelkes, derék munkatörekvő fogadjatok hálás köszönetet, a kitűnő gárda minden egyes tagját szeretettel öleli és csókolja Füredi“.

A Korzo Mozi e hó 28. és 29. műsora: 1. Nyitány. 2. Denver palotái és műemlékei, természeti. 3. Maxi mint tyukszemvágó, humoros, Max Linder. 4. Az elcsérült gyermek, Dennery és Maillan regénye nyomán, nagy dráma 4 részben 1600 méter hosszú.

Rohitsi

Tempel - forrás. Szénhidrogén, diatetikus, üdítő asztali ital. — Elősegíti az emésztést és anyagcserét.

Styria - Legteljesebb gyógyforrás. — Indikálva: idült gyomorpanaszok, székrekedés, Bright-féle vesebajok, lépélaganthat, májbetegségek, sárgaság, anyagcsere betegségek, a legutolsó hurutos bántalmaknál.

Donati - a maga nemében a leggazdagabb tartalmú gyógyforrás leg-erősebb hatással. Főképpen indikálva: idült bőrbetegségeket, obstruktív, epekövet, elhízást, hajlamot, esztél és cukorbetegségeket.

Legdusabb természetes magnézium-glaubersósforrások.

Főváros Magyarországon részére: **Koffmann József, Budapest V., Balthary-utca 8.**

Anyák iskolájában arra fektetik a legnagyobb súlyt, hogy mivel legyenek a gyermekek akkor táplálva, ha a természetes táplálás az emlőn keresztül megszűnik? Ez iskola egyetlen tanítása, hogy minden anya tudomást szerezzen a Phosphatine Faliere létezéséről és annak pótolhatatlanságáról. Ki Phosphatine Faliere-el táplálja gyermekét, annak fáradozása biztosítva van, mert nincs jobb és értékebb tápszer; kellemes ízű, könnyen emészthető, a fogzást megkönnyíti és biztosítja a csontrendszer fejlődését.

Körözés. A szabadkai kihágási rendőrség országosan körözeti Barna István 43 éves adatai születésű szabadkai lakost, akinek jogerős ítélet alapján büntetését kellene kitöltenie a rendőrségen.

A község pénze. Sajkásszentivánon Bende István jegyző és Milivojevic Fülöp közs. pénztáros, amikor meg voltak szorulva, a község pénztárából vettek ki pénzt. Az ujvidéki kir. törvényszék Bende jegyzőt 3, Milivojevic pénztárost pedig 6 havi fogházra ítélte.

Fölvétel a bajai tanítóképzőbe. A bajai m. kir. áll. elemi népiskolai tanítóképzőintézet az 1914/15. iskolai évre a párhuzamos első osztályba összesen 80 növendéket vesz fel teljesen ingyenes, féldíjas, teljes fizető bennlakó vagy bejáró s ösztöndíjas bejáró segélyállomásaiba. A féldíjas bennlakó havi 15 koronát, a teljes fizetők havi 30 koronát fizetnek a teljes ellátásért. Az összes növendékek tandíjmentesek. A vallás és közoktatásügyi miniszter-szavazattal foglalt elhatározás alapján május 31-ig a bajai m. kir. áll. elemi népiskolai tanítóképzőintézet igazgatóságához küldendők, ahol részletebb felvilágosításokkal is szolgálnak.

Felelős szerkesztő: **Zanbauer Ágoston.**
Laptulajdonos az ujvidéki függelenségi és 48-as párt.

Az új Berson

gummisarok
számos előnyei miatt csodálatra méltó.

Kéllemes, zajtalan, tartós, elegáns.

7547./1914. kig. szám.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Ujvidék szab. kir. város a vízvezetési és csatornázási munkálataira nyilvános ajánlati versenyárgyalást hirdet.

A vízvezetési munkálatok a következő csoportra oszlanak. 1. Kutfurási munkák. 2. Kutházikók építése. 3. A gépház előtt fekvő nyers és tisztavíz medence építése. 4. A vastalanító berendezés szállítása. 5. A központi gépház gé-

pészeti berendezésének szállítása. 6. A központi gépház építési munkái. 7. A lakóház építési munkái. 8. Istálló és raktár épület. 9. A szivattyu telep rendezési munkái. 10. Öntött vascsövek és idomdarabok szállítása. 11. A csőhálózat felszerelési tárgyainak szállítása. 12. A csőhálózat szerelési munkái. 13. A műhely berendezés szállítása. 14. Viztorony építése. 15. Vizmérő órák és hitelesítési állomás szállítása.

A csatornázási munkálatok a következő csoportokra oszlanak. 1. A csatorna hálózat építési és elhelyező munkái. 2. Betoncsövek szállítása. 3. A csatornahálózat vasfelszerelésinek szállítása. 4. A homok fogó és szivattyu-telep építési munkái. 5. A homok fogó és szivattyu telep gépzeti berendezése. 6. A lakóház építési munkái.

Az ajánlati költségvetés alapjául az Ujvidék szab. kir. város mérnöki hivatalában betekintethető tervek szolgálnak. Ajánlat telhető minden egyes csoportra külön-külön, de több csoportra együttesen is. Oly kikötés, mely szerint valamely ajánlatra az összes vagy több csoportra szóló megbízás esetén érvényes, figyelembe nem fog vétetni. Az ajánlatok kizárólag a városi mérnöki hivatalnál hapható ajánlati minta és ajánlati költségvetéssel tehető. Ily úrlapok, valamint a szerződés minta együttesen a városi mérnöki hivatalnál 20 koronáért kapható. A tervek ugyanott a hivatalos órák alatt megtekinthetők. A szerződés tervezetben megjelölt általános és részletes feltételek az Atheneum nyomdájában szerezhetők be.

Figyelmeztetnek a pályázók, hogy a munkálatok kivételére olyan értelemben is lehet ajánlatot tenni, hogy vállalkozó az egész munkát kifizetés helyett 50 éves kamattörlesztés mellett vállalja.

Oly pályázók, akik Ujvidék szab. kir. városban vagy a m. kir. belügyminiszterium felügyelete alatt hasonló munkát még nem végeztek, tartoznak szállítóképességüket és megbízhatóságukat az illetékes kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazolni.

A csatornázási munkálatok végrehajtására nézve fontossággal bíró általaj viszonyok felderítésére és a város különböző helyeken próbagödöröket emeltet ki, melyek a pályázók által a kiírás tartama alatt bármikor megtekinthetők.

Az ivenként 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatok szabályszerűen lepecsételve 1914. évi május hó 4. napjának d. e. 12 óráig a városi iktatóban adandók be, vagy posta útján küldendők. Az ajánlat borítéka a következő felírással látandó el: „Ajánlat Ujvidék szab. kir. város vízvezetési il. csatornázási munkálatainak . . . . . csoportjára.“

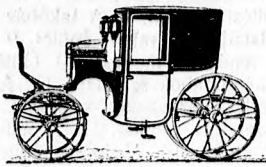
Az ajánlatok 1914. évi május hó 4. napján d. u. 4 óráig a városi tanácssteremben fognak felbontatni, mely alkalommal ajánlattevők, vagy meghatalmazott képviselői jelen lehetnek. Elkésve, távirati uton érkezett, nyitott, valamint oly ajánlatok, melyek e hirdetés vagy a feltételek bármely pontjának nem felelnek meg, figyelembe nem vétetnek. Az ajánlatok beadása előtt a bánatpénzek a városi pénztárnál leteendőek és az ajánlatokhoz csakis az erről szóló elismervények csatolandók. A bánatpénz 250.000 korona ajánlati végösszegi 5%, azon felüli összeg után 2%. Az ajánlattevők a végleges döntésig ajánlatukkal kötelezettségben maradnak és alávetik magukat a közszállítási szabályrendelet 16. §-ának 11. pontjában az 1907. évi III, t.-c. 13., 14., 15. §§-ai alapján előírt és magyar iparvédelmet célzó intézkedéseknek.

A város fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül azok számszerű értékre való tekintet nélkül, szabadon választ-hasson és hogy esetleg újabb árlejtést hirdessen.

Kelt Ujvidék szab. kir. város tanácsának, 1914. évi március hó 9. napján tartott üléséből.

Dr. Demetrovits Vladimir s. k.
kir. tanácsos, polgármester.

Telefon 134.

Artegyzék
ingyen és
bérmentve.

Első délmagyarországi kocsigyár.

Reich Mátyás és Leberherz Károly
UJVIDÉK, (Limán)

Luxus-hintók, üzleti és gazdasági

kocsik, mentő- és halottas kocsik,

omnibuszok és luxus-szánkók, a

legegyszerűbbtől a legfinomabb ki-

:: vitelig, állandóan készletben. ::

SZEPLŐS

csunya lányok, májfoltos kiütéses
asszonyokon azonnal segít

A VILÁGHIRŰ FÖLDES-FELE

MARGIT- CRÉME ÉS SZAPPAN

A Margit-crème rögtön szünteti a szep-
lőket, bőrkütiéseket, atkát (mitesser) s min-
dennemű bőrbajt.

A Margit-crémétől az arc bõr üde,
rózsás lesz. a ráncok, redők el-
tűnnek. A Margit-crémet a világ
legszebb asszonyai, hercegnők,
grófnők, bárónők, híres művészn-
ők stb. használják s el vannak
ragadtatva annak páratlan bõrt
konzerváló és bõrszépítő hatá-
sától. — 6 koronás rendeléseket
bárhova bérmentve küld

Földes Kelemen gyógy-
szertára **Arad**

Ujvidéken kapható: Grossinger János, Özv.
Michels Gyuláné, Nenadović Vl., Vuits János
gyógytárában és Klein Oszkár droguistánál.

Automobil

18, H. P. Laurin és Klement, gyártmány
gyárilag kijavított motorral azonnal eladó.

Közelebbi adatokkal szolgál:

Dr. POPOVICS LÁZÁR
Sremi, Karlovca.

Inguyen
ADUNK
HASZNÁLATRA
MŰVÉSZI KIVITELŰ TŰZ ÉS
BETŐRÉSMENTES, UJ PÁNCÉL
TAKAREKPERSELYT
BÁRKINEK.
Trjoni
PESTMEGYEI
TAKAREKPENZTÁR RT.
BUDAPEST, IV. Kötő-utca 8.

A Kron-féle házakban

II. Rákóczi-út 15. Ferenc József-tér 1.
több

lakás és bolt

Kiadó. — Bővebbet a házmestereknél,
vagy a háztulajdonosnál.

MIELŐTT SZŐLŐVESSZÓT,
SZŐLŐOLTVÁNYT,

BORT

gyümölcs- és diszfát

vásárolna, a saját érdekében kérje leg-
újabb képes árjegyzékünket, mely min-
denkire nézve hasznos tudnivalót tartalmaz.

Pontos

ozim: **Szücs Sándor Fia**

szőlőoltványtelep és bortermelő részvény-társaság
BIHARDIÓSZEG.

Kiadó lakás.

Egy 2 szobás lakás

azonnal kiadó.

Bővebbet: Magyar-utca 50. szám alatt.

Fontos!

Fontos!

Igyunk

világhírű és közkedvelt

SALVATOR idény SÖRT.

Üdítőleg hat a szervezetre, az emésztést elő-
segíti, gyomorbetegnek orvosi szaktekintélyek
által ajánlva. — Gyári lerakat hordókban
és palackokban Délmagyarország részére:

BAUER GYULÁNÁL, UJVIDÉKEN.

Telefon 147. sz.

Kapható addig, míg a készlet tart.
10 palack házhoz szállítatik.

Eladó tinók!

42 darab fehér tinó, 1 évesek

azonnal eladók!

Láthatók a »Magyar Király«
szálló udvarán. Csáki Máté.

Meghívó.

A Temerinben alakulandó **takarék-
pénztár r.-t.** alakuló közgyűlését Teme-
rinben, f. évi április hó 5-én d. u. 3
órákor a róm. kath. fiúiskolában fogja
megtartani, amelyre a részvényesek ez
uton is meghivatnak.

Temerin, 1914. márc. hó 25.

Az alapítók.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az alaptőke kellő aláírás és befizetés
általi biztosításának a kimutatása.
2. Az alapszabályok megállapítása.
3. A társaság megalakulása iránti ha-
tározás.
4. Az igazgató, ügyész, felügyelő bizott-
ság és választmány megválasztása.

Hirdessünk

a HATARÓR-ben.

STEFANOVITS

Kávé!